

LÜHIKROONIKA

6. aprillil korraldas Eesti Rahva Muuseum Tartus konverentsi „Gustav Ränk 120. Tartust laiemasse maailma”. Esimeses sektsioonis „Gustav Ränga pärand Eesti etnoloogias” esinesid Indrek Jääts (ERM, „Gustav Ränga vadja välitööd (1942, 1943)”, Marleen Metslaid (ERM, „Sissevaateid Gustav Ränga kirjavahetusse kolleegidega Nõukogude Eestist”), Heiki Pärdi (Eesti Vabaõhumuuseum, „Gustav Ränk ja Eesti maaehituspärand”). Sektsioonis „Eesti rahvusteadused paguluses” kõnelesid Raimo Raag (Eesti Teaduste Akadeemia välisliige, „Eesti pagulaste organiseeritud teadustegevus Rootsis”), Mari Tõrv, Kristiina Johanson (TÜ, „Richard Indreko: arheoloog paguluses”), Enn Küng (TÜ, „Arhiivialoolane Arnold Soom pagu-

luses”), Lea Kõiv (Tallinna Linnaarhiiv, „Ajaloolasena võõrsil: Evald Blumfeldti elu ja töö paguluses”) ja Liisa Pakosta (soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik, „Gustav Ränk – sild põlvkondade vahel”).

7. aprillil kuulutas President Alar Karis välja 2022. aasta presidendi rahvaluule kogumispreemia laureaadid. Imbi-Harietta Eenlo pälvis elutööpreemia järjekindla kogumisvõistlusest osavõtu ja esile tõstetud kaastööde eest aastail 2013–2021, Urve-Mai Männik väljapaistva töö eest 2021. aastal ning järjekindla kogumisvõistlustest osavõtu eest aastail 2014–2021. Eve Kask ja Saara Mildeberg pälvisid auhinna projekti „Käsmu inimesed ja majad 2013–2019” fotode ja intervjuude korrastamise ning arhiivile üleandmise eest.

8. aprillil peeti Eesti Kirjandusmuuseumis konverents „Loodus – keskkond – kultuur soome-ugri võtmes” sarjas „Keelest meeleni IX”. Konverentsiga tähistati Kristi Salve 80. sünnipäeva. Esinesid juubilar kolleegid nii Eestist kui ka Karjalast, Udmurdimaalt ja Komimaalt. Konverentsil vaadeldi looduse ja elukeskkonnaga seotud teemade kajastumist läänemeresoome ja teiste hõimurahvaste folklooris ning kultuuritekstides. Eestist esinesid Risto Järv (EKM, „Rändavad tegelased, rändavad jutud. Muinasjutt „Nõel, kinnas ja ora” (ATU 90)”, Madis Arukask (TÜ, „Viht, luud ja stihiate tekitamine läänemeresoomlastel ja naabritel”), Mare Kõiva (EKM, „Sissevaateid putukate maailma – hingeloomad, etioloogiad ja rituaalid”) ja Eva Toulouze (TÜ, „Pühapaigad Kaamataguste udmurtide juures”).

8.–9. aprillini toimus Tartu Ülikooli Narva kolledžis X Agricola päeva konverents hübriidvormis. Plenaarettekannetega esinesid Hannele Valkeeniemi („Soome Instituut 30 aastat Eestis – tähelepanekuid uuest läänemeresoomlusest”), Heinike Heinsoo („Võõrkeele õpetamise probleemidest: sihtrühm ja õpetamine”), Jelizaveta Kostandi, Alessandra Dezi („The variability of attributive constructions in a language contact situation”), Liia Vihmand-Veebel („Terminoloogilise mitmetähenduslikkuse probleemidest sõjalispoliitilise terminoloogilise tõlkimise näitel”), Julia Normanskaja („Contrastive maps of Uralic languages”). Gabor Lőrincziga kahasse loodud ettekande keele variatiivsusest ja keelevariantide seosest teiste leksikaalsemantiliste sõnagrupidega esitas Julianna Lőrincz.

Sektsiooniistungeid oli kuus. Sektsioonin „Tõlketeooria ja -praktika küsimusi Agricola tänapäevani” kõneles Jelena Soini Agricola Davidi Psalmi eessõna tõlkest vene keelde, Nikolai Rakin tutvustas

komi keelde tõlgitud soome kirjandust, Sirje Kupp-Sazonov vaagis „Miks ilukirjanduse tõlkija peab mõtlema grammatikale? (eesti ja vene keele näitel)”. Läänemeresoome keeleteaduse sektsioonis rääkis Piret Norvik Vaivara murdesõnavara talletamisest XX sajandi algupoolel, Aleksandra Rodionova ekspeditsioonidest lüüdikarjalaste juurde, Svetlana Nagurnaja karjala keelest Petroskoi tänavatel. Veel peeti ettekandeid permistika, mari keeleteaduse, obiugri ja samojeedi keeleteaduse ning soome-ugri kirjandusteaduse sektsioonis.

11. aprillil esines Eesti Kirjandusmuuseumi veebiseminaril Galina Ponomarjova ettekandega „Ukraina üliõpilased Eestis ja eesti üliõpilased Ukrainas XIX sajandil – XX sajandi algul”.

12. aprillil toimunud ERM-i teaduseminaril keskenduti pärandiuuringutele. Suzie Thomas (Antwerpeni ülikool) tutvustas nüüdisaegseid teoreetilisi mudeleid, mida rakendatakse osaluslikus lähenemises kultuuripärandile. Tema põhi-teema on osaluslik lähenemine pärandiuuringutes, niinimetatud tume või raske pärand (*dark heritage*) ja amatööride kokkupuuted arheoloogilise pärandiga.

13. aprilli ERM-i hõimuklubi oli pühendatud lihavõtetele seto ja komi kultuuris. Nikolai Kuznetsov kõneles komidest, Maria Grünberg setodest ja võrgu vahendusel Csilla Horváth mandsidest.

14. aprillil toimus Eesti Kirjandusmuuseumis Eesti ja Sloveenia folkloristide ühisseminar „Koolipärimus Sloveenias ja Eestis: Materjali kogumisest uurimismeetoditeni”. Sloveenia Teadusagentuuri rahastatava kaheaastase koostööprojekti eesmärk oli analüüsida folkloori kaudu kooliõpilaste maailma, jälgida ja tuvas-

tada laste- ja noortekultuuri arenguid. Ettekannetes olid vaatluse all erinevad koolipärimuse kogumise meetodid, mille kaudu avanevad mitmed laste ja noortega seotud teemad, nagu lapsed perehuumoris, koroonapandeemiaaegsed distantsõppemeemid, noorte enesetapumängud, loovuse tähtsus koolielus jpm. Kirjandusmuuseumi teadlastest esinesid Piret Voolaid, Anastasiya Fiadotava, Mare Kõiva, Reet Hiimäe, Andrus Tins ja Sergei Troitski.

18. aprillil esines Eesti Kirjandusmuuseumi veebiseminaril Mari Uusküla ettekandega „Värvidest psühholingvisti pilguga“. Esineja tegi sissejuhatuse sellesse, mis on värvid ja kuidas neid uurida. Üheks võimaluseks on vaadelda värvide nimetamist eri keeltes ja kultuurides, teiseks värvide ja emotsioonide seoseid, kolmandaks värvide assotsiatsioone ehk vabu seoseid sõnade vahel, mis annavad pildi sellest, kuidas meie teadmised on organiseeritud ja mis millega haakub.

19. aprillil toimus Tartu Kirjanduse Majas 2021. aasta eesti kirjanduse ülevaatekoosolek. Üles astusid Pille-Riin Larm („„See ei ole muidugi romaan!““), Indrek Ojam („Professionaalid ja vabamõtlejad. Ülevaade möödunud aasta kirjandusuurimisest ja esseistikast“), Kadri Naanu („2021. aasta headest lasteraamatutest“), Saara Liis Jõerand („2021. luuleaasta erijoonest, üldjoonest“) ja Lauri Eesmaa („Habemätas, karukold, seljarohe, kriinum, hõlmne pueraaria. 2021. aasta tõlkekirjandusest“).

19.–20. aprillil peeti Eesti Rahva Muuseumis noorte kultuuriuurijate konverents „Noorte hääl“. Plenaarinesineja oli Pille Pruulmann-Vengerfeldt (Malmö ülikool, „From Qualitative Research to Co-created Research“). Kahe päeva vältel

pidas ettekande 18 kultuurinähtuste uurimisega tegelevat noorteadlast, tudengit ja gümnaasiumiõpilast, arutleti traditsioonilise ja digitaalse ühiskonna kultuuriliste eripärade ning kokkupuutepunktide üle. Esimesele päevale oli koondatud ingliskeelsed ettekanded rahvusvahelistel teemadel, nagu ASTRA vabaõhumuuseum Rumeenias, Itaalia Alpide „metsmehe“ narratiiv, peavoolu hinduism Bagnanis Indias, Armeenia karbi rahva uskumustest, Mindelo karnevalikultuurist jpm. Esinejad olid Itaaliast, USA-st ja TÜ kultuuriteaduste instituudist. Teine päev oli eestikeelsete ettekannete päralt. Esinesid Kristina Birk-Vellemaa („Tütarlapselst sirus naine. Seksuaalkasvatuse hilises nõukogude perioodis ning selle mõju 1971–1981 sündinud naiste seksuaalsele enesetajule“), Katri Pajusalu („Alaaliselt emaks saanute kogemustekond ja ühiskondlik suhtumine noortesse emadesse“), Helina Harend, Susanna Mett („Pilguheit silma kujutamisele eesti pärimuses“), Greta Liisa Grünberg („Regilaulu esitusstiili tunnuste analüüs 21. sajandi artistide näitel“), Johanna Helene Martinson („Muusika Tallinna Vanalinna Hariduskolleeegiumi gümnasisti igapäevaelus“) ja Kärg Valner („Räpp kui kommunikatsioonivahend (Igakuiste räpireportaažide loomine ajavahemikus 2020–2021“). Ümarlauavestluses arutlesid Lona Päll, Pille Runnel, Rasmus Kask, Piret Karro muuseumi ja teaduse üle, juhatas Mari Sarv.

22. aprillil peeti Tallinnas Teaduste Akadeemias konverents „150 aastat oma keelekorraldust“. Konverentsil heideti pilk Eesti keelekorralduse ajaloole, tänapäevale ja tulevikule. Esinesid Külli Habicht (TÜ) ja Annika Viht (EKI, TLÜ) („Alusepanijad: Stahlist Wiedemannini“), Helen Plado (TÜ, „Rahvakeelsus 1920. ja 1930. aastate keelekorralduses“), Reet Kasik (TÜ, „Sõjajärgne periood Eesti

keelekorralduses”), Krista Kerge (TLÜ, „Emakeele Seltsi keeleteimkond ja keelekorraldus”), Liina Lindström (TÜ, „Keelekorralduse uued võimalused kasutus-põhise keeleteaduse valguses”), Lydia Risberg (EKI, TÜ, „Kas keelekasutaja korraldab keelt?”) ja Reili Argus (TLÜ, „Õpetamisest, õppimisest ja keelekorraldusest”). Peeter Päll tutvustas uut EKI teatmikku ja Maire Raadik andis ülevaate Tiiu Ereli keelekorraldajatööst. Õnnitleti Tiiu Ereli 80. sünnipäeva puhul.

22. aprillil peeti Eesti TA Underi ja Tuglase Kirjanduskeskuses seminar „Jaan Oks II”. Ian Gwin (Washingtoni ülikooli magistrant) keskendus oma ingliskeelses sõnavõtus Jaan Oksa „diaboolsele sümbolismile”. Kristjan Haljak (Tallinna Ülikooli doktorant) vaatlus, millisel moel avaldub Jaan Oksa tekstides transgressiivne seksuaalsus ning millist rolli mängib see subjektiloomes.

27. aprillil Tartus toimunud Õpetatud Eesti Seltsi koosolekul esines Siim Lill teemal „Modernismi esoteeriline „vari”. Rõhuga Ernst Enno!. Modernistlikku kirjandus- ja kunstilugu uurides unustatakse sageli ära, et kirjanduse ja kunsti uute vormide otsimisel ja modernse maailmaga kohanemisel mängis suurt rolli autorite religioosus. Veelgi enam, see religioosus oli sageli heterodoksne, hereetiline ja esoteeriline – kõik see, mis praeguses maailmas paistab jäävat klooriveejoojate ja lamemaalaste pärisosaks. XIX sajandi lõpul, XX sajandi algul olid lood aga teised. Esineja tegi põgusa sissevaate tollesse maailma, keskendudes kohalike olusid kirjeldades peamiselt Ernst Enno isikule.

28. aprillil toimus Tartus Eesti Kirjandusmuuseumis Akadeemilise Rahvaluule Seltsi aastakoosolek. Tiina Sepp kõneles teemal „Inglismaa katedraalid ja palverännakud: välitööpõhiseid käsitusi”. Ettekanne põhines neljas Inglismaa katedraalis läbi viidud välitöödel.